

VN-verdrag inzake de rechten van personen met een handicap

Oktober 2016

1. Inleiding

De gemeenteraad heeft in haar vergadering van 7 juli 2016 het college verzocht met een voorstel voor een Alphense Inclusie Agenda te komen. De raad heeft aangegeven dat zij daarbij niet alleen denkt aan de beleidsgebieden Jeugdwet, Wmo- en Participatiewet. Een inclusieve samenleving raakt ook andere beleidsgebieden, zoals de inrichting van de openbare ruimte. Het is volgens de raad wenselijk om integraal beleid op te stellen om de gemeente Alphen aan den Rijn voor iedereen volledig toegankelijk te maken.

Hieronder kunt u lezen wat het VN-verdrag inhoudt, wat de rollen van de Gemeente, inwoners en de partners zijn, hoe de stand van zaken is op het gebied van inclusief beleid in Alphen aan den Rijn en hoe landelijk en op gemeentelijk niveau het VN-verdrag kan worden geïmplementeerd. We sluiten af met een voorstel hoe we verder willen gaan met de in de motie geformuleerde opdracht

2. Het VN Verdrag

De Verenigde Naties hebben in december 2006 een verdrag aangenomen over gelijke rechten voor mensen met een handicap: het VN-verdrag inzake de rechten van personen met een handicap. In veel landen is het VN-verdrag al van kracht. Nederland ondertekende het VN-verdrag in 2007. Maar het VN-verdrag is pas sinds 14 juni 2016 officieel van kracht toen de Nederlands regering het heeft geratificeerd (bekrachtigd).

Met de ratificatie van het VN-verdrag verplicht de overheid zich om te bouwen aan een samenleving waarin mensen met een beperking volwaardig mee kunnen doen. Gemeenten hebben hierbij een belangrijke taak en verantwoordelijkheid.

Uiteindelijk is het een opgave voor de hele samenleving. Pas als iedereen zich inzet, bereiken we het gewenste doel en verbetert de positie van mensen met een beperking.

2.1 Doel en uitgangspunten van het verdrag

Volgens het VN-verdrag moeten we ernaar streven dat mensen met een beperking worden opgenomen in de samenleving en daaraan onbeperkt deel kunnen nemen. In zo'n inclusieve samenleving hebben zij regie over hun eigen leven, doen ze mee op voet van gelijkheid, worden ze niet gediscrimineerd en hebben ze toegang tot dezelfde voorzieningen en diensten als mensen zonder beperking.

Uitgangspunten hierbij zijn:

- a) Respect voor de inherente waardigheid, persoonlijke autonomie, met inbegrip van de vrijheid zelf keuzes te maken en de onafhankelijkheid van personen
- b) Non-discriminatie

- c) Volledige en daadwerkelijke participatie in, en opname in de samenleving
- d) Respect voor verschillen en aanvaarding dat personen met een beperking deel uitmaken van de mensheid en menselijke diversiteit
- e) Gelijke kansen
- f) Toegankelijkheid
- g) Gelijkheid van man en vrouw
- h) Respect voor de zich ontwikkelende capaciteiten van kinderen met een beperking en eerbiediging van het recht van kinderen met een beperking op het behoud van hun eigen identiteit.

Het VN-verdrag gaat over de rechten van mensen met allerlei soorten beperkingen (lichamelijk, zintuigelijk, verstandelijk), psychische aandoeningen en chronische ziekten op allerlei levensgebieden, zoals onderwijs, gezondheidszorg, werk, sport en cultuur. Maar het verdrag gaat ook over zaken als bevordering van bewustwording, recht op leven, gelijkheid voor de wet en eerbiediging van de privacy. Strikt genomen gaat het om algemene mensenrechten, maar het VN-verdrag benadrukt nog eens dat deze rechten ook gelden voor mensen met een beperking. Daarnaast benadrukt het VN-verdrag extra het belang van toegankelijkheid en persoonlijke mobiliteit voor mensen met een beperking. Het is nodig om deze zaken goed te regelen, zodat de al bestaande mensenrechten binnen het bereik van mensen met een beperking komen. Het recht om mee te doen aan het culturele leven kan bijvoorbeeld niet door mensen met een beperking worden genoten als zij niet naar of in het museum kunnen komen.

2.2 Waarom een verdrag?

Het VN-verdrag is nodig omdat mensen met een beperking zich wereldwijd nog steeds in een achtergestelde positie bevinden. Voor iemand die problemen heeft met bijvoorbeeld zien, horen, lopen, denken of het begrijpen van informatie, is het vaak lastig om volwaardig mee te doen in onze maatschappij. Ook in Nederland.

Nederland telt ruim 1,7 miljoen mensen met een matige of ernstige beperking. Zowel fysiek als mentaal. Dat betekent 1 op de 10 Nederlanders. Deze mensen komen dagelijks drempels tegen in de samenleving. Niet alleen fysieke drempels in de vorm van ontoegankelijke scholen, winkels of uitgaansgelegenheden. Maar ook communicatieve of sociale drempels in de vorm van onbegrijpelijke informatie, onprettige bejegening, uitsluiting of discriminatie. Hele normale, dagelijkse dingen kunnen lastiger zijn voor iemand met een beperking dan voor iemand zonder beperking. Niet alle openbare gebouwen zijn even toegankelijk. Hetzelfde geldt voor toiletten in gebouwen. Het openbaar vervoer is voor sommigen niet goed toegankelijk. Toelating op een school is niet altijd vanzelfsprekend. Een baan vinden kan lastig zijn en stemmen is niet altijd mogelijk.

Werking van het verdrag

Het VN verdrag is een verdrag tussen staten. De gemeenten zijn geen verdragspartij en zullen dus ook niet ter verantwoording worden geroepen bij de Verenigde Naties.

Dat ligt anders voor de Rijksoverheid. Die heeft zich er wel toe verplicht om voorwaarden te scheppen voor een optimale participatie van mensen met een beperking op alle

beleidsterreinen. Dit betekent onder meer dat nieuwe wet- en regelgeving niet in strijd mag zijn met het verdrag.

Het College voor de Rechten van de Mens ziet toe op het nakomen van die verplichting en kan in actie komen bij een vermoeden dat organisaties, ondernemers of overheden handelen in strijd met het verdrag. Personen met beperkingen kunnen een klacht over gelijke behandeling indienen bij het College voor de Rechten van de mens.

De Staat der Nederlanden zal moeten rapporteren aan de VN op welke wijze ze het verdrag heeft omgezet in beleid en hoe dat wordt gehandhaafd. Het kabinet is op grond van stelstelverantwoordelijkheid aanspreekbaar op het realiseren van voortgang in de implementatie. Het kabinet is ook aanspreekbaar op belemmeringen in landelijk beleid.

3. Rol gemeenten

Bij het behandelen van het verdrag in de Tweede Kamer zijn ook een aantal moties aangenomen. Eén daarvan verplicht gemeenten om een plan van aanpak op te stellen. Hiervoor is per 14-06-2016 artikel 8d aan de Participatiewet toegevoegd luidende: “*De gemeenteraad stelt periodiek een plan vast omtrent de wijze waarop het college uitvoering zal geven aan het op 13 december 2006 te New York tot stand gekomen Verdrag inzake de rechten van personen met een handicap (Trb. 2007, 169).* Hierin moet de gemeente aangeven wat zij gaat ondernemen om te zorgen dat mensen met een beperking volwaardig kunnen deelnemen aan de lokale samenleving.

3.1 Wat betekent het VN verdrag voor gemeenten

Het verdrag wil uitsluiting en achterstelling van mensen met een beperking tegen gaan op alle relevante beleidsterreinen en levensdomeinen. Dat gaat over landelijke wetgeving, maar ook over de provincie (denk aan openbaar vervoer) en de gemeenten.

Op de terreinen die in het verdrag beschreven zijn, is in Nederland al veel geregeld en op veel van deze terreinen hebben de gemeenten taken. Denk aan wonen, werken, ondersteuning, openbaar vervoer, de gemeentelijke infrastructuur en het onderwijs. Dit zijn zaken die de positie van mensen met een beperking in de samenleving direct beïnvloeden. Dat betekent dat het verdrag ook op het beleid van gemeenten van toepassing is en gemeenten een belangrijke bijdrage kunnen leveren aan het transformatieproces om tot een inclusieve samenleving te komen. Het transformatieproces zal grotendeels in de samenleving moeten plaatsvinden. Dit houdt in dat er eventueel, in aanvulling op het reeds ingezette beleid, maatregelen moeten worden genomen die hieraan bijdragen.

Gemeenten zijn niet verplicht om (bijvoorbeeld) alle voorzieningen in de gemeente in één keer toegankelijk te maken. De uitvoering van het verdrag mag voor een groot deel geleidelijk gebeuren.

Instrumenten die gemeenten hiervoor hebben:

- Met de Wmo 2015, de Participatiewet, de Jeugdwet en de Wet passend onderwijs beschikken de gemeenten al over veel gereedschappen om goed en effectief beleid te voeren in lijn met het verdrag. Aan deze wetten liggen de uitgangspunten van het verdrag al ten grondslag, namelijk om de zelfredzaamheid, eigen regie en maatschappelijke participatie van mensen met een beperking te vergroten. Naast deze beleidsterreinen kunnen gemeenten ook binnen terreinen als cultuur,

communicatie, recreatie, sport, infrastructuur en bouwen en wonen(toekomstige Omgevingswet) invulling geven aan het VN-verdrag.

- Zowel landelijk als lokaal werken gemeenten in het kader van de decentralisaties op het sociaal domein al veel samen met vertegenwoordigende organisaties van mensen met een beperking. De input, ervaringen en behoeften van deze organisaties zijn onmisbaar bij een goede transformatie. Deze samenwerking verhoogt niet alleen de kwaliteit maar vergroot ook het draagvlak.
- De kansen die de implementatie van het VN-verdrag biedt, sluiten goed aan bij de ruimte die gemeente krijgen met de decentralisaties. Namelijk: beleid maken dat het beste past bij wat lokaal nodig is. Tot op wijkniveau heeft iedere gemeenschap immers haar eigen karakter en mogelijkheden.

Maken van algemeen beleid

De gemeente moet zorgen dat alle burgers gelijke mogelijkheden hebben. Het VN-verdrag gaat uit van zoveel mogelijk algemeen beleid: beleid voor iedereen. Alleen als dat niet mogelijk is, moet er specifiek beleid komen.

Algemeen beleid heeft ook voordelen voor andere burgers. Een winkelstraat zonder paaltjes die in de weg staan, is niet alleen prettig voor iemand in een rolstoel, ook vaders en moeders met kinderwagens, ouderen met een rollator en iemand die tijdelijk op krukken loopt vanwege een gebroken been, hebben er baat bij. Begrijpelijke taal in brieven van de overheid, de gemeente of de zorgverzekeraar, is niet alleen geschikt voor mensen met een verstandelijke beperking, maar ook voor mensen die de Nederlandse taal (nog) niet zo goed beheersen.

3.2 Belangrijke uitgangspunten

De volgende uitgangspunten zijn essentieel voor het succesvol uitvoeren van het verdrag.

- Bewustwording:

Veel drempels die mensen met een beperking ervaren, ontstaan uit onwetendheid. Vooraf beter nadenken over toegankelijkheid voorkomt dat mensen worden buitengesloten. Het voorkomt ook dat later aanpassingen nodig zijn.

Het uitgangspunt van inclusief beleid is dat de samenleving verantwoordelijk is voor een betere participatie.

Bewustwording is op elk niveau in de samenleving noodzakelijk. Van overheid tot bedrijfsleven, van burger tot professional. Bewustwording kan op verschillende manieren op gang worden gebracht.

Bijvoorbeeld door de uitgangspunten van gelijkwaardigheid te laten doordringen in het beleid en communicatie-uitingen van de verschillende overheden, maar ook doordat mensen met een beperking zelf zichtbaarder worden en hun plaats innemen in de maatschappij.

- Dicht bij de burger:

Veel sociale en fysieke drempels moeten 'dicht bij de burger' worden opgelost.

Hierbij is het belangrijk dat gemeenten goed luisteren naar de behoeften van de doelgroep.

Omdat gemeenten dicht bij hun burgers staan spelen zij een belangrijke rol bij de uitvoering van het verdrag.

4. Rol partners

Naast de gemeente en zijn inwoners spelen ook een aantal andere organisaties en partners een rol bij een goede implementatie van het VN-verdrag. De belangrijkste zijn:

- Belangenverenigingen

Het VN-verdrag geeft aan dat implementatie moet gebeuren samen met mensen met een beperking én de hen vertegenwoordigende organisaties. Een gemeente kan dit vormgeven door (meer) contact en samenwerking te zoeken met de adviesraden, het gehandicaptenplatform of de lokale cliëntenraad. Zij kunnen een vaste gesprekspartner worden, zorgen dat hun belangen meegenomen worden in de gemeentelijke plannen en zorgen voor draagvlak.

- Ondernemers / werkgevers

Ondernemers en werkgevers spelen een grote rol in het openbare leven. Zij leveren goederen en diensten en zorgen voor werkgelegenheid – zaken die voor mensen met een beperking niet altijd vanzelfsprekend beschikbaar of bruikbaar zijn. Denk aan een ontoegankelijke bioscoop, onleesbare websites voor mensen met een visuele beperking, of onbegrip bij winkelpersoneel voor iemand die niet zo makkelijk communiceert.

Bovendien hebben werkgeversorganisaties met het kabinet afgesproken om tot en met 2026 100.000 extra mensen met afstand tot de arbeidsmarkt – waaronder mensen met een functionele beperking – aan een baan te helpen.

5. Implementatie van het VN verdrag

De landelijke overheid, maar ook gemeenten moeten stap voor stap werken aan het wegnemen van drempels in de samenleving en het verbeteren van de rechten op diverse leefgebieden.

5.1 Landelijk niveau

Plan van aanpak

Door het ministerie van VWS is een plan van aanpak gemaakt (genaamd; Plan van Aanpak Implementatie VN-verdrag Handicap, 2015). Het plan van aanpak is tot stand gekomen na intensief overleg met belangenorganisaties, de VNG als vertegenwoordiger van gemeenten en het en VNO-NCW / MKB Nederland als vertegenwoordiger van ondernemers en werkgevers.

In het Plan van aanpak wordt de visie van het VN-verdrag overgenomen dat het ontstaan van een inclusieve samenleving een proces is dat in de samenleving zelf zal moeten plaatsvinden.

Om dit proces op gang te brengen wordt er naast een periodiek overleg op bestuurlijk niveau met de bovenstaande organisaties ook een Platform Inclusie (werktitel) opgericht dat zich gaat richten op concrete afspraken in de samenleving.

De inrichting van het programma wordt momenteel nader uitgewerkt. Vooralsnog wordt een looptijd van twee jaar aangehouden (ergens medio 2017 moet het gereed zijn).

Landelijke wetswijzigingen

Nederland heeft voorafgaand aan ratificatie onderzocht welke wetten moeten worden aangepast om te voldoen aan het verdrag.

- De belangrijkste wijziging is die van de Wet gelijke behandeling op grond van handicap of chronische ziekte (Wgbh/cz). Aan de Wgbh/cz wordt het terrein van goederen en diensten toegevoegd. De wet was daarvoor gericht op onderwijs, arbeid, wonen en openbaar vervoer. Het betekent dat een persoon met een beperking straks bij een aanbieder van een product of dienst, bijvoorbeeld een uitbater van een restaurant of een winkelier, kan vragen om een individuele aanpassing. De aanbieder moet die aanpassing bieden, tenzij dit voor hem een te grote ('onevenredige') belasting vormt.
- Per 14-06-2016 is artikel 8d aan de Participatiewet toegevoegd luidende: *"De gemeenteraad stelt periodiek een plan vast omtrent de wijze waarop het college uitvoering zal geven aan het op 13 december 2006 te New York tot stand gekomen Verdrag inzake de rechten van personen met een handicap (Trb. 2007, 169).* Hierin moet de gemeente aangeven wat zij gaat ondernemen om te zorgen dat mensen met een beperking volwaardig kunnen deelnemen aan de lokale samenleving.
- Ook de Kieswet zal worden aangepast waarbij het streven is om zoveel mogelijk, maar ten minste 25%, stemlokalen en stemprocessen toegankelijk te maken voor personen met een lichamelijke beperking.

5.2 Gemeentelijk niveau

De gemeente Alphen aan den Rijn geeft ook nu, binnen bestaande wetten en regels, al invulling aan het VN-verdrag. Dit blijkt uit de verschillende gesprekken die met de afdelingen zijn gevoerd (zie bijlage). Daarnaast zijn er binnen de gemeente Alphen aan den Rijn een aantal ontwikkelingen die aansluiten bij dit VN-verdrag en waarbij in de uitwerking de samenwerking wordt opgezocht in het streven naar een inclusieve samenleving.

- Langer zelfstandig wonen

Binnen de Gemeente start een project dat zich zal richten op de extramuralisering in combinatie met de uitvoering van het VN-verdrag. Met extramuralisering wordt de maatschappelijke beweging bedoeld om zelfstandig wonende ouderen zodanig zorg te bieden, dat een verhuizing naar een intramurale situatie kan worden uitgesteld of worden voorkomen. Mensen kunnen dus langer zelfstandig blijven wonen en leven.

Dit project zal inventariseren welke initiatieven en maatregelen er binnen de gemeente zijn om die groepen in een kwetsbare situatie –zoals ouderen en mensen met een beperking– te ondersteunen in het zo lang mogelijk zelfstandig wonen en leven. Dit houdt tevens in dat we een inventarisatie van lacunes maken en zo nodig aanvullingen ontwikkelen. Hierbij wordt nadrukkelijk de samenwerking gezocht met maatschappelijke partners.

- Beleidskader maatschappelijke zorg

Er wordt momenteel op Holland Rijnlandniveau een regionaal beleidskader "Beleidskader Maatschappelijke zorg" 2017–2025 ontwikkeld.

Bij het opstellen van dit beleidskader zijn er gesprekken gevoerd met adviesorganisaties en belangenverenigingen.

Sinds 1 januari 2015 is de gemeentelijke verantwoordelijkheid uitgebreid door decentralisatie van een deel van de AWBZ-taken naar de Wmo 2015. Alle gemeenten kregen

een grotere taak binnen de Openbare geestelijke gezondheidszorg (OGGZ) en meer eigen verantwoordelijkheid voor een groep inwoners met complexe problematiek.

De doelgroep van de maatschappelijke zorg bestaat uit mensen met een risico op uitval, mensen die uitgevallen zijn en mensen die weer aanhaken. De groep omvat jongeren, volwassenen en ouderen. Het merendeel is alleenstaand, maar daarnaast zijn er gezinnen, eenoudergezinnen en in mindere mate, paren.

In dit (concept) beleidskader komt duidelijk naar voren dat de gemeente ook voor deze groep inwoners streeft naar inclusie.

Citaat uit het concept beleidskader Maatschappelijke zorg:

“Voor cliënten in de opvang en beschermd wonen betekent inclusie zo gewoon mogelijk wonen, met op de persoon aangepaste ambulante begeleiding gericht op zelfredzaamheid en participatie. Dit vraagt ook inzet van de lokale samenleving: mensen de ruimte geven en daar waar nodig ondersteunen. Inclusie voor zoveel mogelijk mensen uit de opvang en Beschermd wonen is de grote uitdaging. Denk bijvoorbeeld aan de mogelijkheden van zelfstandig wonen met ambulante hulpverlening, waarin ambulante ondersteuning, huisartsen en sociale (wijk)teams en/of Wmo loketten samenwerken, waarbij ook het sociale netwerk van de inwoner en vrijwilligers betrokken worden. Doel is herstel naar gewoon burgerschap. Iedereen in Nederland moet ervaren ‘ik hoor erbij, ik kan meedoen’. Dat is een inclusieve samenleving”.

Uit bovenstaande blijkt nogmaals dat de gemeente een belangrijke bijdrage kan leveren aan het transformatieproces om tot een inclusieve samenleving te komen.

Bewustwording op elk niveau in de samenleving is hiervoor noodzakelijk. Van overheid tot bedrijfsleven, van burger tot professional. Alleen hiermee wordt een breed draagvlak gecreëerd en kan het transformatieproces slagen. Dit betekent dat er, in aanvulling op het reeds ingezette beleid nog aanvullende maatregelen nodig zijn.

Uitgangspunten hierbij zijn:

- Als gemeente geven we het goede voorbeeld.
- Inclusief beleid maken we samen met onze partners en de inwoners om wie het gaat.
- We gebruik de ervaring van mensen met een beperking om een goed beeld te krijgen wat er in de gemeente speelt.
- We kijken met een integrale blik, vanuit alle relevante beleidsterreinen en levensdomeinen.
- We evalueren, verbeteren en bouwen voort.

Randvoorwaarden

- Duidelijke rol en ambitie als gemeente
- Bestuurlijk draagvlak en de bestuurlijke verantwoordelijkheid is belegd
- Alle gemeentelijke afdelingen en beleidsterreinen voelen zich met elkaar verantwoordelijk voor de inrichting van de inclusieve samenleving.
- De huidige en toekomstige gemeentelijke begrotingen vormen het financiële kader
- Bewustwording, het onderwerp moet gaan leven binnen de gehele samenleving.

- De inrichting van de inclusieve samenleving is een langer durend traject, waarbij we alle kansen die er zijn benutten

Voorstel

De gemeente Alphen aan den Rijn is zich zeer bewust van de bijdrage die zij kan leveren aan het transformatieproces om tot een inclusieve samenleving te komen. Dit blijkt ook uit de praktijkvoorbeelden en ontwikkelingen die worden genoemd.

Om het VN verdrag geleidelijk te verwezenlijken is het belangrijk om het verdrag eerst goed te verankeren in de gemeentelijke organisatie en input op te halen bij onze belangenorganisaties om prioriteiten te bepalen. Op basis hiervan zal een integraal plan inclusieve agenda worden geschreven in samenhang met al lopende ontwikkelingen binnen de Gemeente Alphen aan den Rijn.

In de komende periode zullen onderstaande punten verder worden uitgewerkt.

Continue proces	Inbedden verdrag binnen de gemeentelijke organisatie
Begin 2017	Input ophalen bij belangenorganisaties en prioriteiten bepalen/ waar liggen de grootste knelpunten
Maart/april 2017	Schrijven plan inclusieve agenda

Bijlage

Voorbeelden van streven naar een inclusieve samenleving binnen de gemeente Alphen aan den Rijn

Door middel van gesprekken is geïnventariseerd op welke manier de verschillende afdelingen van gemeente Alphen aan den Rijn met het VN-verdrag te maken hebben en waar raakvlakken liggen met deze beleidsterreinen. De gesprekken hebben plaatsgevonden met medewerkers van de afdelingen Publieke dienstverlening, Communicatie, Maatschappelijke ontwikkeling (MO), Beheer openbare ruimten (BOR) en Ruimtelijke en economische ontwikkeling (REO).

De conclusie hiervan is dat de afdelingen op de hoogte zijn van het VN-verdrag en dat in veel wet- en regelgeving waar de afdelingen mee werken de gelijke rechten van inwoners zijn geborgd.

Er zijn een aantal goede voorbeelden te geven waarin de verschillende afdelingen streven naar een inclusieve samenleving waarin iedereen gebruik kan maken van dezelfde voorzieningen.

Maatschappelijke Ontwikkeling (MO)

Door de decentralisaties in het sociale domein (Wmo 2015, Participatiewet, Jeugdwet, Wet passend onderwijs) hebben gemeenten meer taken en verantwoordelijkheden gekregen die mensen met een beperking, aandoening of chronische ziekte aangaan. Het VN-verdrag sluit hier goed bij aan. Beiden gaan er namelijk van uit dat iedereen volwaardig moeten kunnen deelnemen aan de samenleving. Inclusief beleid is hierbij de overkoepelende term: beleid waarin niemand wordt uitgesloten en iedereen mee kan doen.

Tom in de Buurt

Een goed voorbeeld hiervan is de opdracht Sociale Participatie die in de Rijnstreekgemeenten wordt uitgevoerd door “Tom in de Buurt”. De kern van deze opdracht is om een beweging in gang te zetten van maatwerkvoorzieningen naar algemene voorzieningen. Hierbij wordt een basisstructuur ingericht die optimale mogelijkheden biedt voor iedereen om te participeren en zelfredzaamheid te behouden of te bevorderen: de inclusieve samenleving. Waar dit (nog) niet lukt, is inzet van maatwerkvoorzieningen (tijdelijk) noodzakelijk.

De begeleiding en ondersteuning die “Tom in de Buurt” aan inwoners biedt, wordt voor een groot gedeelte geleverd binnen algemene voorzieningen die voor iedereen toegankelijk zijn. Een voorbeeld is dat inwoners met een verstandelijke beperking of met niet aangeboren hersenletsel vroeger naar een locatie voor dagbesteding met andere mensen met dezelfde beperking werden vervoerd. “Tom in de Buurt” organiseert nu laagdrempelig activiteiten in de eigen buurt samen met de mensen zelf. Er is nu sprake van een doelgroepenmix waarbij niet meer gekeken wordt naar de beperkingen van mensen, maar juist naar wat mensen nog wel kunnen. In plaats van deelnemer worden mensen nu vrijwilliger in de eigen wijk waardoor zij zich gewaardeerd en nuttig voelen.

Boost

Boost heeft de opdracht om in de gemeente er voor te zorgen dat mensen mee doen en hun talenten ontwikkelen. Hierbij is een van de uitgangspunten dat juist kwetsbaren meer gebruik moeten maken van de basisvoorzieningen in onze gemeente. Dus dat ook mensen met een beperking of bijvoorbeeld minder financiële mogelijkheden het theater bezoeken om zo vaardigheden te ontwikkelen of minder eenzaam te worden. Of de bibliotheek die zich in het voorkomen van laaggeletterdheid juist richt op mensen die nog niet kunnen lezen in plaats van mensen die het al vanzelfsprekend vinden om boeken te lezen en te komen lenen. Dit betekent Boost in haar opdracht er voor zorgt dat de basisvoorzieningen in onze stad (theater, bibliotheek, cultuur, sport) door iedereen gebruikt worden. En dit gaat verder dan alleen zorgen dat deze voorzieningen toegankelijk zijn voor iedereen, maar ook dat je de basisvoorzieningen op een andere manier inzet. Bijvoorbeeld door het theater naar de mensen toe te brengen in de wijk in plaats van mensen enkel naar het theater te verleiden.

Communicatie/ dienstverlening

De afdeling communicatie (webteam) monitort dagelijks de toegankelijkheid van dienstverlening via de algemene website (www.alphenaandenrijn.nl) van de gemeente. Het streven is een toegankelijke website waar alle bezoekers hun weg kunnen vinden. Ook mensen die bijvoorbeeld, slechtziend, kleurenblind of doof zijn of de muis niet kunnen bedienen. Maar ook laaggeletterden of mensen die Nederlands als tweede taal gebruiken. Eén op de vijf Nederlanders heeft moeite met lezen en bijna twee miljoen mensen hebben een chronische aandoening waardoor zij bijvoorbeeld geen gebruik kunnen maken. Het webteam gebruikt hierbij de 'de internationale standaard voor digitale toegankelijkheid' ook wel de Webrichtlijnen genoemd. Er staan afspraken en eisen in voor de manier waarop websites ontworpen, gebouwd en beheerd moeten worden. Die eisen zijn gebaseerd op jarenlang onderzoek en praktijkervaringen van mensen met een beperking. Ongeveer 2/3 van de richtlijnen gaat over de technische voorwaarden en 1/3 gaat over de redactie en de vormgeving (tekst, afbeeldingen, filmpjes etc). Het webteam volgt daarom relevante trainingen, maakt gebruik van software om dagelijks bijv. spellingsfouten en dode links op te sporen, en zorgt voor borging in de organisatie waar het gaat om afspraken met leveranciers voor zover het de algemene website betreft. Daarnaast staat toegankelijkheid (hoog) op de agenda van de organisatie bij de doorontwikkeling van de digitale dienstverlening.

Personeel en Organisatie

Binnen de gemeente Alphen aan den Rijn wordt gewerkt met het selecteren van personeel op basis van kwaliteit. Jong, oud, afkomst, man, vrouw of wel of geen beperking speelt geen rol. Natuurlijk moet iemand in het team passen, waardoor er soms een voorkeur is voor een junior of juist een senior medewerker. Dan is de persoon met al zijn kenmerken een aanvulling op het bestaande team. De overheid roept dat meer vrouwen op topfuncties moeten zitten. Wat betreft leidinggevenden vrouwen binnen de gemeente Alphen aan den Rijn steken we hier positief bovenuit.

De afdeling personeelzaken biedt kansen aan mensen met beperkingen en zij hebben hier diverse voorbeelden van. In het arbeidsmarktbeleid 'Meebewegen met de toekomst' van de gemeente Alphen aan den Rijn wordt dit verder beschreven. Daarnaast heeft de directie de

wens uitgesproken om niet alleen participatiebanen (voor mensen met een beperking tot de arbeidsmarkt) te creëren voor uitvoerende functies, maar juist ook elders in de organisatie.

Ruimtelijke en economische ontwikkeling (REO)

De afdeling REO houdt zich bezig met het maken van beleid over de inrichting van de omgeving (bestemmingsplannen, volkshuisvesting, recreatie & toerisme, openbaar vervoer, infrastructuur, milieu, natuur en water).

Bouwen/volkshuisvesting

Ook deze afdeling werkt met wetgeving die de regelt dat gebouwen ook toegankelijk zijn voor mensen met beperkingen. Voorbeelden van deze landelijke wetgeving is het Bouwbesluit, de LIOR (Leidraad inrichting openbare ruimte) en Geboden toegang (voor de inrichting van gebouwen).

Knelpunt

Gemeente is alleen verantwoordelijk voor de toegankelijkheid zijn eigen vastgoed (bijv. gemeentehuis, schouwburg, bibliotheek etc.). De toegang tot de overige gebouwen (bijvoorbeeld uitgaansgelegenheden zoals restaurants, discotheken, café's etc.) is de verantwoordelijkheid van de eigenaar. Hier heeft de gemeente niet direct invloed op.

Omgevingswet (nog in ontwikkeling)

Begin 2016 heeft de Eerste Kamer ingestemd met het Omgevingswet. Men is nu bezig met de verdere uitwerking van de Wet in 4 Algemene maatregelen van Bestuur (AMvB). In één van deze maatregelen wordt ook de toegankelijkheid uitgewerkt. De wet treedt in 2019 in werking.

De omgevingswet bundelt 26 bestaande wetten (o.a. Bouwbesluit, LIOR en Geboden Toegang) voor onder meer bouwen, milieu, water, ruimtelijke ordening en natuur.

De Omgevingswet schrijft voor dat het rijk en de provincies elk één omgevingsvisie vaststellen. Een omgevingsvisie is een samenhangend, strategisch plan voor de leefomgeving. Dat plan richt zich op de fysieke leefomgeving als geheel. Ook gemeenten zijn verplicht een omgevingsvisie vast te stellen. Hier heeft de gemeenteraad van de Gemeente Alphen aan den Rijn ook op aangedrongen. In deze visie kunnen de uitgangspunten van het VN verdrag meegenomen worden op lokaal niveau.

Openbaar Vervoer

De provincies zijn verantwoordelijk voor het regionale trein- en busvervoer. In vlot tempo zijn bijna alle regionale spoorlijnen (die niet van NS zijn) en alle provinciale buslijnen toegankelijk geworden. Dat kon doordat het als eis in de aanbesteding kon worden meegenomen en de provincie samen met de gemeenten de toegankelijkheid van de bushaltes ter hand zijn gaan nemen. Het Landelijk "besluit toegankelijkheid van het openbaar vervoer" is hierbij belangrijke wetgeving.

In de gemeente Alphen aan den Rijn is ongeveer 80% van alle bushaltes toegankelijk gemaakt. Het streven is naar 100%.

Knelpunten

Om een bushalte echt goed toegankelijk te maken moet de toeleiding naar de halte ook toegankelijk zijn. Dit is soms lastig omdat er op enkele plaatsen in de openbare ruimte geen trottoirs zijn.

Jaarlijks kan de dienstwijziging worden aangepast door de vervoerder waardoor aangepaste bushaltes niet meer worden gebruikt.

Doelgroepenvervoer versus openbaar vervoer

Er is een onderzoek in de regio Holland Rijnland afgerond waarin samen met de provincie en belangenorganisaties onder andere is onderzocht hoe gebruikers van doelgroepenvervoer (leerlingenvervoer, Wmo vervoer etc.) meer gebruik kunnen gaan maken van het openbaar vervoer. Er is immers de laatste jaren flink geïnvesteerd door de Provincie in het toegankelijk maken van het openbaar vervoer.

Uit dit onderzoek zijn een aantal aanbevelingen gedaan waarmee een aantal regiogemeenten pilots gaan draaien. Deze worden nauwlettend gevolgd.

Ook dit is een voorbeeld waarin gestreefd wordt om naar een toegankelijke inclusieve samenleving waarin iedereen gebruik kan maken van een algemene voorziening, namelijk het reguliere openbaar vervoer.

Beheer openbare ruimten (BOR)

De afdeling BOR is verantwoordelijk (inrichting, beheer en onderhoud) voor de openbare ruimten binnen de gemeenten (bijvoorbeeld plantsoenen, speelplaatsen, wegen, riolering, kunstwerken en openbare verlichting).

Openbare ruimte

Bij de (her-)inrichting van de openbare ruimte wordt rekening gehouden met toegankelijkheid. Hiervoor wordt de richtlijn toegankelijkheid van het CROW gebruikt waardoor inmiddels het grootste deel van de openbare ruimte goed toegankelijk is. Bij meldingen (ook over individuele situaties) waarbij openbaar gebied niet toegankelijk is wordt een oplossing gezocht zodat het openbaar gebied toegankelijk is voor iedereen.

Vastgoed

Publiek toegankelijke gebouwen in eigendom van de gemeente zijn (zoveel mogelijk) toegankelijk voor iedereen.